

IRIS

EEN UITGAVE WAARIN OPLEIDEN, ONTWIKKELEN, ELKAAR INFORMEREN
EN LEREN KENNEN BINNEN DE IRIS-SCHOLEN CENTRAAL STAAT.

OKTOBER 2017, NUMMER 2

Inhoud

- 04** DRIE SCHOOLLEIDERS AAN HET WOORD
IK BEN HET MEEST TROTS OP...
- 07** INNOVATIE OP DE IRIS SCHOLEN:
- 08** HVC
- 10** HBM
- 11** ECL
- 12** KSH
- 14** KMC
- 16** THAMEN
- 18** INTERNATIONAL SCHOOL HAARLEM
- 19** IRIS ONDERWIJSDAG OP 30 OKTOBER

COLOFON

Dit is een uitgave van IRIS, Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs

Vragen en/of suggesties: Marjan Mak, communicatiemedewerker, m.mak@iris-cvo.nl, 023 548 38 09

Tekst en eindredactie: Marjan Mak.

Met dank aan alle medewerkers van IRIS die aan dit nummer hebben meegewerkt.

Vormgeving: Honderdenéén Grafisch Ontwerp

Fotografie: Femke Oepts Fotografie

IRIS = Innovatie

De IRIS staat deze keer in het teken van innovatie. Innovatie betekent veranderen. Veranderen is nodig om het onderwijs op onze scholen naar een kwalitatief nóg hoger niveau te tillen.

Vanaf pagina 4 kun je lezen op welke innovatie onze nieuwe schoolleiders het meest trots zijn. De drie dames zijn dit schooljaar begonnen in hun nieuwe functie en inmiddels goed ingeburgerd. Verderop komen de meest actuele innovaties van iedere IRIS school aan bod. Mooie voorbeelden die naar ik hoop, enthousiasmeren, inspireren en wellicht navolging krijgen.

Over innovatie gesproken... op de maandag na de herfstvakantie hoop ik jullie allen te ontmoeten op de IRIS onderwijsdag. Dit jaar bij de KSH in Hoofddorp. De dag staat in het teken van onderwijsinnovatie met een onderwijsmarkt en tal van interessante workshops en presentaties.

Tot slot wil ik je vragen de korte enquête op pagina 18 in te vullen. Het doel van de enquête is te onderzoeken hoe 'De IRIS' als digitaal magazine wordt ervaren. Hiermee willen we de inhoud nóg beter afstemmen op jullie wensen.

Ik wens jullie een hele fijne herfstvakantie toe!

Truus Vaes
voorzitter College van Bestuur

Truus

Ik ben het meest trots op...

Mattie Smits-Jansen, directeur HBM in Heemstede

Goede sfeer, cultuurtraject en dat ik unaniem gekozen ben

Mattie Smits-Jansen is per 1 augustus gestart als directeur van de HBM. Mattie woont in Haarlem en werkte vorig schooljaar als teamleider bij de HBM.

Op welke onderwijsinnovatie in uw vorige functie, bent u het meest trots?

Mattie: 'Eerlijk gezegd ben ik er trots op hoe het laatste jaar bij de HBM is verlopen. Vanaf december vorig jaar was ik de enige teamleider op de werkvloer. Het is gelukt om in een half jaar tijd grote sprongen te maken in het creëren van een prettige, open sfeer tussen de collega's onderling. We zijn zelfs zover dat we elkaar persoonlijk durven aanspreken als dingen niet gaan zoals we willen. Dat is gelukt, denk ik, omdat ik als persoon heel toegankelijk ben. Waar de deur vroeger dicht was, staat 'ie bij mij bijna altijd open. Leerlingen en docenten weten mij gemakkelijk te vinden. Ik probeer bij ons team te benadrukken dat we het sámen moeten doen; dat we één team zijn waarin iedereen zijn eigen kwaliteiten heeft en iedereen belangrijk is. Als de sfeer tussen collega's goed is, straalt dat namelijk uit naar de kinderen en ook de ouders zullen het oppikken.

Het tweede waar ik trots op ben, komt nog uit de tijd dat ik teamleider mavo bovenbouw was bij het (Montessori College Oost) MCO in Amsterdam. De Amstel Mavo werd indertijd opgedoekt. Ik kreeg als nieuwe teamleider, de opdracht om de vier mavo 3 en 4 klassen van die school te integreren met de vier mavo 3 en 4 klassen op de Montessori Oost.

Mijn school kreeg er dus opeens vier extra klassen plus zo'n 15 docenten bij. Van twee scholen met twee verschillende culturen, moest ik weer één geheel zien te maken. Het voordeel was dat ik nieuw was en niets wist van de voorgeschiedenis van beide scholen. Ik heb met iedereen nieuwe afspraken gemaakt en ook hier het "we moeten het samen doen" benadrukt. De collega's waren verrassend snel gewend aan elkaar. De leerlingen hadden meer moeite met de samenvoeging. Ik heb daar heel wat vechtpartijen tussen leerlingen van het "oude" en het "nieuwe" kamp moeten oplossen...

En ten slotte ben ik er trots op dat ik na een jaar als teamleider aan het werk te zijn geweest op de HBM, unaniem door de benoemingsadviescommissie (BAC) verkozen ben tot directeur! Daar blijkt toch veel vertrouwen en draagvlak uit!

Briënne ten Napel, rector Kaj Munk College in Hoofddorp

WON, goede examenresultaten en TOP-coaching

Briënne ten Napel is de nieuwe rector van het Kaj Munk College. Briënne woont nog in Beekbergen, maar is druk op zoek naar een huis in deze regio. Voordat zij rector werd, was zij drie jaar conrector vwo op het Christelijk Lyceum Apeldoorn.

Op welke onderwijsinnovatie in uw vorige functie, bent u het meest trots? Briënne: 'Mijn vorige school was een zogenaamde WON-akademieschool. WON staat voor 'Wetenschappen Oriëntatie Nederland', het is een landelijk netwerk van middelbare scholen dat zich in nauwe samenwerking met de universiteiten inzet voor optimaal prewetenschappelijk onderwijs. Het doel is om leerlingen van het vwo zo goed mogelijk voor te bereiden op een academische studie en een eventueel toekomstige carrière in de wetenschap.

Toen ik werd aangesteld als conrector vwo, lag de verantwoordelijkheid voor de WON bij twee docenten, van wie één teamleider vwo-bovenbouw was. Deze laatste voelde zich soms een roepende in de woestijn, daarom hebben we samen de WON intern en extern meer invulling en status gegeven. Het is belangrijk dat elke docent op het vwo actief bijdraagt aan het ontwikkelen van de academische vaardigheden, alleen zo wordt WON opgeslagen in het DNA van een school. Inmiddels zijn er acht (ex)collega's die de speciale WON-opleiding aan de Universiteit van Utrecht hebben afgerond en zijn vier (ex)collega's dit schooljaar gestart. In alle leerjaren en voor alle domeinen, alfa, bèta, gamma en kunst wordt WON nu aangestuurd door WON-coördinatoren die ook als vraagbaak en ondersteuning voor alle vwo-collega's fungeren. Voor vwo-4 hebben we een speciale lessenserie à la "big history" opgezet, en bekende sprekers uitgenodigd om elke lesperiode met een "knal af te sluiten". Zelf heb ik geparticipeerd in een landelijke kwaliteitscommissie van de WON en heb ik het voorzitterschap van de WON-regio Rivierenland op me genomen.

Mede door dit soort initiatieven groeide het vwo de laatste twee jaar. Bovendien mag de school mede door de gestage vwo-groei vanaf 2018-2019 nog als enige VOG (Veluwe Onderwijs Groep) school de gymnasiumopleiding aanbieden, nu wordt deze nog geheel of gedeeltelijk ook op drie andere VOG-scholen aangeboden. Een bewijs dat het werkt is niet alleen de hogere instroom en resultaten, maar ook dat opeens twee "collega-concurrent-scholen" uit Apeldoorn afgelopen jaar WON-school wilden worden. Maar het allerbelangrijkste van de vernieuwde WON-aanpak is dat de leerlingen geprikkeld worden

in hun nieuwsgierigheid, docenten veel leerplezier en interactie ervaren en leerlingen het profielwerkstuk echt als een meesterproef ervaren.

Waar ik ook tevreden op terugkijk, is dat het vwo op mijn vorige school afgelopen jaren examenresultaten van twee keer 100 % en één keer 93,6% heeft gehaald. Dat hebben we met z'n allen bereikt, door elke leerling echt te zien (drie jaar lang dezelfde mentor), het WON-onderwijs, leerlinggerichte examentrainingen en door het aantal hertentamens terug te brengen van drie naar één per schooljaar.

Het meest gelukkig ben ik met introductie van de TOP-training (= Toekomstgericht Ontwikkelings Plan-) voor structureel onderpresterende leerlingen. Twintig docenten op mijn vorige school zijn inmiddels opgeleid tot TOP-coach. TOP-coaching heeft vooral tot doel begaafde leerlingen op vwo, havo en mavo inzicht te geven in de factoren die van invloed zijn op hun motivatie en prestaties. Het gaat om leerlingen van 14 tot 18 jaar die onderpresteren, die peergroup-TOP-coaching krijgen. Dat is een bewuste keuze, omdat deze leeftijdsgroep beter naar elkaar luistert dan naar volwassenen. Medeleerlingen zijn mede-deskundig op hetzelfde gebied. Er is veel herkenning, waardoor morele en actieve steun mogelijk is. TOP-training versterkt de driehoek ouder-leerling-school, omdat de TOP-aanpak uitgaat van gezamenlijk optrekken. De ouders krijgen twee workshops aangeboden en ontvangen ook een lijst van tops en tips om hun kind beter te kunnen coachen.

Dit schooljaar is de insteek dat de nu opgeleide en inmiddels ervaren TOP-docenten via "train de trainer", alle mentoren vertrouwd maken met de TOP-aanpak. Een aanpak die je iedere leerling gunt, omdat deze het leerplezier, het zelfvertrouwen en de "fun van falen" versterkt.'

Mary Krouwel, directeur R.K. Scholengemeenschap Thamen in Uithoorn

Huiswerk en taakbeleid afgeschaft

Mary Krouwel is per 1 augustus jl. Ger Jägers opgevolgd. Mary is woonachtig in het Betuwse Meteren en was hiervoor een aantal jaren directeur van Mavo Doorn.

Op welke onderwijsinnovatie in uw vorige functie, bent u het meest trots?

Mary: 'Toen ik directeur werd van Mavo Doorn had de school al een aantal jaren te kampen met teruglopende leerling aantallen. Het is een kleine school met zo'n 400 leerlingen en 35 medewerkers. Er moest dus iets gebeuren. Nu is het de eerste school in de regio die met ingang van dit schooljaar "huiswerkvrij" is gaan werken aan de hand van een zogenaamd flex rooster.

Leerlingen krijgen dagelijks drie lessen van 80 minuten.

Voorafgaand en na afloop van de lessen kunnen ze verspreid over de week flexuren volgen, waarin ze huiswerk kunnen maken en kunnen leren voor toetsen. Wekelijks zijn ze verplicht tien van de in totaal vijftien flexuren te volgen. De leerlingen bepalen zelf wanneer en hoe ze dat doen. De vakwerkuren bieden extra begeleiding, terwijl de stilte-uren bedoeld zijn om rustig te lezen, te leren of te werken.

Het werkt positief voor alle partijen. Leraren en leerlingen hebben meer rust in hun dag, leerlingen kunnen zonder huiswerk en zware boeken naar huis en ouders hebben meer "qualitytime" met hun kind. Ook dure huiswerkbegeleiding is niet meer nodig is. Doorn telt alleen al

vier instituten die huiswerkbegeleiding aanbieden. Dat is alleen betaalbaar voor goed verdienende ouders. De manier waarop de Mavo Doorn het onderwijs nu inricht, biedt gelijke kansen voor elk kind en past bij deze tijd.

Het flex rooster heeft veel publiciteit opgeleverd. Zo is er in februari jl. op televisie aandacht aan besteed bij Nieuwsuur (bekijk [hier](#)) en werd er in diverse kranten over geschreven. Dat ik de introductie van het rooster niet meer heb kunnen meemaken, vind ik natuurlijk wel jammer, maar gelukkig biedt Thamen mij genoeg nieuwe uitdagingen.

Waar ik ook heel trots op ben, is dat we op Mavo Doorn het taakbeleid hebben afgeschaft. Misschien zijn we daarmee wel de eerste school in Nederland. Dat is uiteraard een intensief proces geweest met alle betrokken partijen. Het is gelukt, omdat er van alle kanten volledig vertrouwen was. Ik realiseer mij dat dat heel bijzonder is ...'

innovatie

De IRIS scholen vertalen de ambities van het IRIS meerjarenbeleid 'Het Leren van Morgen' op verschillende manieren door naar concrete initiatieven. Elke school doet dat op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo. Zo is het HVC bijvoorbeeld gestart met de promotie voor de HVX klas. Bij het KMC zijn bij de mavo 4 klassen de maatwerkuren officieel ingevoerd. Lees van elke school de mooiste en meest actuele voorbeelden op het gebied van onderwijsinnovatie.

TEAMTEACHING

Het project Leerling 2020 ondersteunt docenten en hun scholen in het voortgezet onderwijs bij het ontwikkelen van een visie op gepersonaliseerd leren en de uitwerking daarvan in de praktijk. Het Herbert Visser's College is een van de deelnemende scholen.

De school is onlangs gestart met teamteaching waarbij twee docenten tegelijkertijd twee klassen lesgeven. Klik [hier](#) voor de video waarin docenten en leerlingen vertellen wat de voordelen daarvan zijn.

Anna Klerk: 'Het HVC heeft een speciale ruimte, de werkzaal, voor teamteaching ingericht. Leerlingen krijgen tijdens de lessen de mogelijkheid om vooral zelf actief aan de slag te zijn. Er wordt minder tijd voor gezamenlijke instructie ingepland. De begeleiding van leerlingen vindt in groepjes of individueel plaats. De rol van de docent verandert daardoor. Docenten stemmen het samenwerken af en kunnen tijdens de les elkaars talenten benutten.'

GEMOTIVEERDER

'Voor leerlingen is teamteaching uitdagender dan het ouderwetse frontale lesgeven. Leerlingen krijgen meer de kans om actief bezig te zijn, te verdiepen, te verrijken, uitgedaagd te worden, bijgespijkerd te worden. Omdat je leerlingen veel meer zelf laat doen, merk je dat ze gemotiveerder zijn om dingen meer eigen te maken', legt Anna Klerk uit.

PERSOONLIJK CONTACT

Leerlingen vinden het persoonlijke contact bovendien erg prettig. Evert-Jan Oppelaar: 'Docenten in de werkzaal zijn gezelliger. Je hebt veel vaker dat je opeens een praatje gaat maken over een heel ander onderwerp.'

WERKZAAL

De werkzaal is ruim opgezet zodat er op een andere manier kan worden lesgegeven. De les wordt gezamenlijk opgestart en afgesloten op de oranje tribune. Aan het begin volgt een korte instructie waarna de leerlingen uiteengaan en werken aan hun opdrachten. De opdrachten worden afgestemd op de verschillende werkplekken van de zaal. De werkzaal heeft:

- Hoge tafels: om zelfstandig te werken.
- Lage tafels "onder de wolken(lampen)" met zachte stoelen voor overleg.
- En een gedeelte lage tafels met wiebelkrukjes en banken boven de verwarming: waar je actief aan de slag gaat.

IN OVERLEG

De docenten merken dat het werkt. Leerlingen ervaren letterlijk meer ruimte. Er heerst een werkklimaat. Leerlingen zijn actief en gaan geregeld in overleg met elkaar. Dat leerlingen ruis om zich heen hebben, was in het begin wennen, maar is volgens de docenten goed bij te sturen door het overzicht in de ruimte. Meer weten over teamteaching? Stuur dan een mail naar Anna Klerk (A.Klerk-Rebel@hvc.nl) of Evert-Jan Oppelaar (ej.oppelaar@hvc.nl).

HVX - HERBERT VISSERS EXPLORE

Komend schooljaar kunnen groep 8-leerlingen met een vmbo-kader- tot en met gymnasiumadvies kiezen voor de nieuwe 'HVX-klas' die in september 2018 van start gaat.

WAT IS HVX?

'HVX staat voor Herbert Visser's eXplore', legt Evert-Jan Oppelaar uit. 'In de HVX-klas wordt gewerkt met een nieuwe onderwijsmethode die uitgaat van persoonlijke groei en de leerlingen aan het stuur zet van hun eigen ontwikkeling. De leerlingen werken met hulp van hun docenten aan hun persoonlijke leerroute en uitdagende projecten. Dat doen zij zonder lesrooster, zonder cijfers en zonder bel die normaal elke vijftig minuten gaat.'

Door de efficiënte indeling van de leertijd kunnen leerlingen uitstromen met een diploma op een zo hoog mogelijk niveau. Samenwerken en saamhorigheid staan centraal. De dag wordt gezamenlijk gestart en beëindigd, tussendoor lunchen de leerlingen samen. De leerlingen kunnen hun dag zodanig organiseren dat ze thuis niet of nauwelijks huiswerk hoeven te maken.'

Annelien Jonkman: 'We willen onze leerlingen graag zo goed mogelijk voorbereiden op de samenleving en hun toekomst. Daar is "learning power" voor nodig: doorzettingsvermogen hebben, goede strategieën kunnen kiezen en zelfredzaam zijn.' Anna Klerk, ook initiatiefnemer, vult aan: 'Dan weten onze leerlingen wat ze moeten doen als ze zelf

niet weten wat ze moeten doen. Maar we werken ook aan "social power": interesse in elkaar hebben, met elkaar leren praten zodat je écht kunt samenwerken en elkaars talenten kunt benutten.'

'Het komende schooljaar gebruiken we om de HVX-klas goed in de steigers te zetten', vertelt Evert-Jan Oppelaar, initiatiefnemer en projectleider. 'We zijn onder andere druk bezig met selecteren van een digitaal platform waarmee onze leerlingen zelf hun leerproces in kaart kunnen brengen. Verder stellen we samen met deskundige collega's het curriculum vast en geven we vorm en inhoud aan de projecten.' Jorick Boll, de vierde initiatiefnemer, vult aan: 'Dat is een hele puzzel, vooral omdat we het van de grond af aan opnieuw vormgeven: zowel de leerinhoud als de werkvormen. Bij alles stellen we ons de vraag hoe we de leerlingen het beste kunnen bedienen en uitdagen.'

MEER INFORMATIE?

Klik [hier](#) voor de FAQ of neem contact op met de initiatiefnemers: Evert-Jan Oppelaar (ej.oppelaar@hvc.nl), Anna Klerk (A.Klerk-Rebel@hvc.nl), Annelien Jonkman (A.Jonkman@hvc.nl) of Jorick Bol (J.Boll@hvc.nl).

NEW: business class bij de HBM

De HBM is het nieuwe schooljaar gestart met een gloednieuw profiel: de business class. Doel van de business class is de leerlingen voor te bereiden op een ondernemende toekomst.

LEER JONG ONDERNEMEN

De module Jong Ondernemen staat als eerste op het programma. De leerlingen leren in een aantal lessen op een leuke en uitdagende manier de basisvaardigheden van het ondernemen. Inkoop/verkoop van producten, webshop bouwen en marketing zijn hier onderdelen van. Op basis van de eigen ervaringen verbeteren de leerlingen in de volgende modules de webshop en verkoopmethodes. Een professionele webdesigner komt op de HBM met handige tips en trucs. De leerlingen maken een eigen domeinnaam aan en leren de basisvaardigheden van het programmeren.

Een greep uit de rest van de opleiding biedt de leerlingen kennis over: video-design, basisvaardigheden communicatie en marketing, vloggen en bloggen, slim omgaan met social media, nieuwste toepassingen in de ICT, grafic design, inkopen en verkopen etc. Alles wordt door de leerlingen zoveel mogelijk toegepast in de praktijk!

GEEN BIJBAANTJE MAAR EEN EIGEN BEDRIJF

Na vier jaar business class is het de bedoeling dat de leerlingen in plaats van een bijbaantje, een eigen bedrijf hebben opgestart. Bovendien kan iedere leerling het 'Business Certificate' verdienen waarmee je op het MBO laat zien dat je over de nieuwste ICT-vaardigheden beschikt. Dat geeft de leerling meteen een voorsprong en maakt de overstap naar het MBO gemakkelijker en succesvoller.

Minder uren tussen de muren en meer...

Auke van der Wal, rector van het ECL en Rogier Boer, afdelingsleider 3 en 4 vwo noemen een aantal voorbeelden van innovatie binnen hun school.

Auke van der Wal

Rogier Boer

'MINDER MUREN TUSSEN DE UREN'

Tijdens de Inspiratiedag in 2017 kreeg elke IRIS school de opdracht een innovatief idee te presenteren. Het ECL kreeg met 'Minder muren tussen de uren' de meeste stemmen. Dit idee houdt in dat het vaste rooster wordt vervangen door een flexibel rooster. Auke legt uit: 'We zijn een pilot gestart van drie weken waarbij 25% van de tijd werd ingevuld door een band: een vrij middagdeel, waarbij elke leerling kon intekenen voor ondersteuning, verrijking, fluistertijd of stiltetijd. De gedachte achter de pilot, recht doen aan verschillen, werd gedragen door leerlingen, docenten en ouders. De uitvoering leverde nogal wat verbeterpunten op. We zijn van plan in februari/maart een nieuwe pilot van langere duur te organiseren, waarbij we vraag en aanbod beter op elkaar willen doen aansluiten. De eerste pilot liet zien dat er relatief veel behoefte is aan ondersteuning voor exacte vakken. Van de mogelijkheid om toetsen onder te brengen in de band werd haast geen gebruik gemaakt. Die gaan er dus uit in de tweede ronde. Ook de keuze voor lessen van 60 minuten naast lessen van 40 minuten verdwijnt. Nieuw is dat aangrenzende jaarlagen mogelijk een gecombineerd aanbod krijgen. Daarmee wordt het mogelijk dat oudere leerlingen de jongere helpen. De voorbereidingstijd is nu langer, waardoor het nog meer een project wordt van ons allemaal.'

ONDERSTEUNING SCHOOLSE VAARDIGHEDEN TIJDENS DE MENTORLES

Auke vult aan: 'Het ECL heeft samen met een externe onderwijsconsulent, het brugklasmentor raat verder ontwikkeld met een leerlijn schoolse vaardigheden (denk hierbij aan bijvoorbeeld "plannen" of "presenteren"). Een enquête liet zien dat de tevredenheid daarover onder zowel leerlingen als ouders van jaar laag 1 groot is. Omdat in de hogere klassen onvoldoende tijd is voor het aanleren en onderhouden van schoolse vaardigheden, willen we dit schoolbreed uitrol-

len. Ons doel is om de komende drie jaar een leerlijn annex handelingsplan voor mentoren en docenten te ontwikkelen gericht op het op maat aanleren en onderhouden van eigentijdse schoolse vaardigheden en sturing op zelfsturing.'

LITERATUUR ALS APART, NIEUW, VAKOVERSTIJGEND VAK

Rogier: 'Justine Zuidgeest, docent Nederlands bij het ECL had een idee dat zo vernieuwend was dat ze er een LOF (LerarenOntwikkelFonds-subsidie) voor heeft ontvangen. Haar idee was het onderdeel literatuur bij de talen weg te halen en als apart vak aan te bieden. Een vak met een duidelijk eigen gezicht, aangevuld met elementen uit de filosofie, (kunst)geschiedenis en ckv.

Het vak krijgt meer inhoud door samenvoeging van literaire taalgebieden. Voor de leerling wordt het aantrekkelijker, omdat ze de boeken in de vertaling mogen lezen. Zo maakt de leerling ook kennis met bijvoorbeeld Japanse en Russische literatuur. Iets wat daarvoor nooit kon, omdat de leerling alleen boeken in het Nederlands, Engels Frans of Duits op de lijst mocht zetten. Een verrijking die wat ons betreft perfect aansluit bij het unieke profiel van het ECL en ook past bij het wereldburgerschap van tegenwoordig. Collega's hebben speciaal voor dit vak een eigen website ontworpen. De site geeft op een heldere, toegankelijke manier weer waar het nieuwe vak voor staat. Ook projecten op het gebied van literatuur en uitleg van literaire stromingen tref je aan op [deze site](#). Deze site vind ik een absolute must voor elke andere school die een dergelijk project ambieert.'

MAKER+KLAS

Auke: 'Graag breng ik ook de Maker+ klas onder de aandacht. De **Maker+ klas** staat open voor leerlingen die een extra uitdaging zoeken. Het principe is dat je al doende leert, in plaats van dat je je eerst in de theorie verdiept. Bedenk een project en je kunt aan de slag. Je kunt elektronica gebruiken voor je kunstproject, voor zelfdenkende kleding, een onderzoek, of robots. Oud en jong leren van elkaar.'

KSH

‘Leerplein geschiedenis meteen een succes’

Op de foto de sectie geschiedenis: Cindy Groen, Isa Abels, Hilde van Stelten, Daniël Rewijk en Michael Poortvliet

Hilde van Stelten is voorzitter van de vaksectie geschiedenis op de KSH. Trots als een pauw vertelt ze over het net geopende leerplein: ‘Dit leerplein is niet alleen een initiatief van de sectie geschiedenis. Ook de sectie klassieke talen, filosofie en kunstgeschiedenis is er vanaf de start bij betrokken. Zo’n vakoverschrijdend project maakt het extra bijzonder.’

WAT IS EEN LEERPLEIN PRECIES?

Hilde: ‘Een leerplein is eigenlijk een verlengstuk van je klaslokaal. Het is een multifunctionele ruimte waar de leerling individueel en in een groep kan werken. De ruimte inspireert, omdat het je via prachtige attributen, schilderijen, collages en wandschilderingen meeneemt in een visuele reis door de tijd. Er is ook een podium met een tribune voor kleine optredens of lezingen. Bureau Inside Option uit Heemstede is ingezet om het leerplein om te toveren tot wat het nu is. De KSH heeft al eerder met dit bureau samengewerkt. Jaren geleden is het hele gebouw door hen opgepimpt.’

Ons uitgangspunt nu was: Wat werkt visueel bij onze leerlingen en wat past het beste bij hen? Een reis door de tijd sloot daar goed bij aan. Elke periode heeft zijn eigen wand in de ruimte. De reis start bij de oudheid. Na de oudheid volgen de Middeleeuwen, de Renaissance en daarna de Gouden Eeuw. Dan de 18e, 19e en 20e eeuw. Er is een speciale wand voor de Koude Oorlog en op verzoek van de sectie Kunstgeschiedenis is er een Modernisme muur.

In het begin merkte ik dat we vooral gefocust waren op de verbouwing. We waren bezig met hoe we een saaie ruimte aantrekkelijker konden maken voor onze leerlingen. Ook vanwege ons dagelijkse werk, wat natuurlijk gewoon doorgaat, gingen we er even aan voorbij dat er ook inhoud aan gegeven moest worden. Er zit namelijk wel degelijk een didactiek achter het hele idee van een leerplein.

Het idee is een onderwijsconcept waarbij je op een andere, nieuwe manier wilt lesgeven, waarbij verbinding en ontmoeting centraal staan. Met het gebruik van een multifunctionele ruimte kan je als docent beter aansluiten op de leerbehoefte en het leertempo van de leerling. Het voordeel is ook dat vaksecties met dit leerplein gemakkelijker met gemeenschappelijke thema’s in projectvorm aan de slag kunnen.’

FIJN EN INSPIREREND

Hilde: ‘Toen het leerplein klaar was, waren wij als docenten enthousiast, maar als ik eerlijk ben waren we toch wel sceptisch over hoe de leerlingen dit leerplein zouden ontvangen. Elke klas heeft een rondleiding gekregen en al gauw werd duidelijk: dit is echt een fijne en inspirerende ruimte! Dat het nu al een succes is, komt volgens mij ook, omdat het een gezamenlijk project is van meerdere secties, waardoor iedereen zich eigenaar voelt. Omdat je iets nieuws maar één keer kan introduceren dragen we vanaf de start als docenten dezelfde regels uit: je mag in het leerplein niet eten en drinken, je mag je mobiel niet meenemen; je vertelt eerst aan de docent wat je van plan bent, dan krijg je een kaartje en neem je met dat kaartje plaats in de ruimte. Na afloop lever je het kaartje weer in. De afspraak is dat elke leerling sowieso begint en eindigt in het lokaal. Docenten besteden nu veel aandacht aan de regels en kaders. Daardoor weten de leerlingen precies waar ze aan toe zijn en je ziet dat dat werkt!’

LANGE TERMIJN VISIE

Uiteindelijk zouden we graag willen zien dat met name bovenbouwleerlingen meer vrijheid nemen om zelf te kiezen wat ze gaan doen op het moment dat ze op het leerplein gaan werken. Een volgende stap is ook de digitale toetsing: we willen formatief toetsen gaan inzetten, zodat de leerling zijn eigen voortgang bewaakt en zelf bepaalt wanneer hij/zij klaar is om de toets te doen.’

Enkele aansprekende voorbeelden uit de reis door de tijd:

- > Engels gedicht op de muur uit de Tweede Wereldoorlog. De sectie Engels neemt dat mee in de lessen.
- > Replica’s van echte Renaissance stoelen.
- > Collage van oorlogsbeelden die de menselijke kant van de oorlog belicht. Veel foto’s van kinderen en gewone mensen in plaats van soldaten op oorlogspad.

Het leerplein geschiedenis is een vervolg op het muziekplein, het mediaplein en het cultuurplein en krijgt de komende jaren een vervolg met een taalstraat, een bèta plein en een mens en maatschappijplein.

Excellente mavo 4 klassen gestart met maatwerk

Alle docenten, coaches en leerlingen in de mavo 4 klassen hebben één gezamenlijk doel: iedereen wil dat 100 % van alle leerlingen slaagt in hun examenjaar. Eenzelfde doel, maar hoe dat doel te bereiken? Geen enkel mens leert op dezelfde manier. Elke leerling is goed in andere vakken en heeft andere vaardigheden.

WAT IS MAATWERK?

Tot nu toe volgde elke leerling hetzelfde rooster. Alle klassen hadden 4 uur per week Nederlands, terwijl de cijfers en scores uiteenliepen. Heeft iemand die goed is in Nederlands wel echt vier lessen per week nodig? Misschien zijn drie lessen wel genoeg. Andersom, als je moeite hebt met Nederlands, zou het kunnen helpen om een vijfde of zesde les per week te nemen.

KEUZEVRIJHEID

In het nieuwe rooster krijgt de 4 mavo leerling de ruimte en de verantwoordelijkheid om zelf keuzes te maken. Veel vakken worden nu drie uur per week gegeven. Daarnaast

kan de leerling zelf kiezen welke vakken hij vaker of meer wil volgen. De leerling neemt die beslissingen samen met zijn coach. De coach ondersteunt en begeleidt in het stellen van prioriteiten. De leerling heeft elke twee weken een gesprek van 15 minuten met zijn coach over zijn doelen en hoe deze te behalen. Van het doelgesprek wordt een kort verslag gemaakt. In het begin helpt de coach, maar uiteindelijk leert de leerling het verslag zelf te maken.

DE PRAKTIJK

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
1 ^e uur 08:20 – 09:10	wi	sk	ne	en	
2 ^e uur 09:10 – 10:00			ak	gs	ec
3 ^e uur 10:20 – 11:10					wi
4 ^e uur 11:10 – 12:00					fa
5 ^e uur 12:30 – 13:20					
6 ^e uur 13:20 – 14:10					
7 ^e uur 14:25 – 15:15	du	ec	bi	ec	ak
8 ^e uur 15:15 – 16:05			du	sk	na
				reserve	wi
					gs
					ne
					en

Reguliere lessen
 Maatwerkuren
 Stilte-uren
 Vrij

Bijgaand rooster geldt voor elke 4 mavo leerling. Alle leerlingen hebben op dezelfde tijden les en kunnen zich vier dagen in de week inschrijven voor de maatwerkuren. De meeste lessen worden gegeven in het nieuwe gebouw: de Piramide.

Alle klassen hebben standaard lessen. Per vak is dit minimaal drie uur. Dit geldt ook voor Lichamelijke Opvoeding. Op donderdag is er tijdens het eerste uur een combinatie van reguliere lessen en stilte uren. Alle leerlingen die een vak hebben gekozen dat vier uur per week wordt gegeven hebben tijdens dat uur les. Voor alle andere leerlingen is dit een stilte uur.

Als een reguliere les (wegens ziekte of afwezigheid van een docent) normaal zou vervallen betekent dit voor mavo 4 niet meer dat een leerling vrij is. Deze lessen veranderen dan automatisch in een stilte-uur waarin de leerling werkt aan zijn eigen ontwikkeling.

VOORBEELDEN VAN MAATWERKUREN

Elk vak is anders en elk vak bestaat uit verschillende onderdelen. Hieronder een aantal voorbeelden van maatwerkuren zoals deze ingevuld kunnen worden.

• Workshops

Voor sommige vakken heb je vaardigheden nodig. Deze vaardigheden doe je op, door dingen te doen. In workshops wordt samen gewerkt aan deze vaardigheden. Je leert bijvoorbeeld een zakelijke brief te schrijven of hoe je een 3D-tekening maakt volgens perspectiefregels. In workshops doe je vooral veel!

• Herhalingsuren

Het kan zijn dat een leerling achterloopt of dat hij nog vragen wil stellen over de stof die behandeld is. In deze uren kan een docent de leerling verder helpen.

• Hoorcolleges

Sommige stof is ingewikkeld of het is lang geleden dat de leerling de stof heeft gehad. Het kan dan heel handig zijn om dit op te frissen of bij te spijkeren. Tijdens de hoorcolleges komt alle theorie nog een keer langs.

• Examens oefenen

Het is belangrijk dat bij de verschillende vakken wordt geoefend met oude examenvragen. Zo went de leerling aan de manier van toetsen van het Centraal Examen.

• Algemene vaardigheden

Sommige maatwerkuren gelden voor alle vakken. Hier kan de leerling bijvoorbeeld geholpen worden in het organiseren van leerwerk voor een SE-week, oefenen met leesvaardigheden en je mentaal klaarstomen voor belangrijke toetsen. Als er iets is waar een leerling graag in geholpen wil worden, kan dus ook een maatwerkuur worden aangevraagd. Het KMC probeert hierin de leerlingen zoveel mogelijk in hun behoeften te voorzien!

MEER INFORMATIE OVER MAATWERK OP HET KMC?

Neem contact op met één van de teamleiders: Ronald van der (Kaaij r.vanderkaaij@kajmunk.nl), Robert Claassen (r.claassen@kajmunk.nl) of Theo Meppelink (t.meppelink@kajmunk.nl).

KAJ MUNK INSPIREERT

Het Kaj Munk College is een lerende organisatie met een onderzoekende cultuur. Veel docenten volgen opleidingen, masters en workshops. Alle van Steenis, voormalig rector, heeft bij zijn afscheid een bundel uitgegeven waarin collega's hun kennis en ervaringen delen. Het boek staat vol tips, meningen, toekomstvisies, onderzoeksresultaten, mislukkingen en successen bedoeld voor iedereen die net als zij vol enthousiasme in het voortgezet onderwijs werken.

Heb je interesse in het boek? Stuur dan een mail naar E.vandenBos@kajmunk.nl

Thamen

‘Ze nemen hun belevingswereld mee naar school’

Abderrahim Chaouki en Jeroen Klokman zijn vertrouwde gezichten bij Thamen. Abderrahim is docent wiskunde en informatica. Jeroen geeft natuurkunde. Beiden zijn docent Produceren Installeren & Energie (PI&E).

Abderrahim: ‘Vorig schooljaar hebben wij vanuit het IRIS Innovatiefonds een bedrag ontvangen voor projecten, genaamd “21ste century skills Internet of Things”. Themaklassen maken deel uit van het plan “Thamen Toekomst Bestendig”. Het zijn klassen waar leerlingen drie uur per week vrijwillig aan de slag kunnen met innovatieve projecten. Er zijn nu drie Themaklassen: Sports&Body, Arts& Media en Tech-It. Jeroen Klokman, John Gulik en Paul van Rijn en ik nemen de Themaklas Tech-IT voor onze rekening.’

Jeroen vult aan: ‘Het unieke van de Themaklas is dat groepjes leerlingen vanuit hun eigen interesse projecten

opstarten. Wij dragen als docenten ideeën aan, maar het leukste is natuurlijk als ze zelf met iets komen. Het groepje van Martijn en Anass zit nu in klas 3 PI&E en is bezig met een drone project. Vorig jaar zijn ze begonnen met het ontwerp en de bouw van de drone. Elke leerling heeft binnen de groep zijn eigen specialisme. De één is goed in tekeningen lezen, de ander zet de drone het liefst in elkaar. Iemand kan goed lassen en een ander vindt programmeren leuker. Zo vult iedereen elkaar aan. Het groepje is nu druk bezig met het besturingssysteem. Als dat klaar is willen ze de drone binnen de school laten vliegen. De filmpjes die de drone maakt, plaatsen ze dan op website van de school.’

Abderrahim: ‘De kracht van de Themaklas en het innovatieproject is, denk ik, dat je leert samenwerken, dat je gebruik maakt van elkaars kwaliteiten en daarom veel van elkaar kunt leren. Van te voren zijn er weinig eisen waar een project aan moet voldoen. Ik vraag ze twee dingen: waarom willen jullie dit project uitvoeren en is het haalbaar, realistisch wat jullie willen? Als die twee dingen helder zijn, kunnen ze aan de slag.’

Jeroen: ‘Binnen het skills lab hebben we een eigen innovatie lab waar leerlingen aan de projecten werken. Dit lab is zelf gecreëerd en zelf opgebouwd samen met leerlingen van de themaklas Tech-IT. Bij een normale les, heb je als docent de regie in handen. Je bepaalt de volgorde van de lesstof en vult de les naar eigen inzicht in. Bij de Themaklassen is het precies omgekeerd. Leerlingen ontdekken zelf, bepalen zelf het tempo, lopen tegen problemen aan en proberen oplossingen te vinden. Als ze mijn hulp nodig hebben, laat ik ze vaak bewust nog even zweten... dan hoor ik soms na een kwartier groot gejuich opstijgen. Het probleem hebben ze dan toch zelf weten op te lossen. Dat vind ik fantastisch om te zien!’

Abderrahim: ‘De Themaklassen verzorgen we naast onze reguliere lessen. Vooral het uitzoeken en bestellen van de materialen kost veel tijd, maar we krijgen er veel voor terug. Met Tech-IT prikkelen we de motivatie van leerlingen, omdat ze hun belevingswereld mee kunnen nemen naar school. Kinderen worden er blij van en dat maakt mijn werk zo leuk!’

EEN AANTAL PROJECTEN BIJ TECH-IT:

- Scootmobiel die wordt omgebouwd tot een radiografisch gestuurd wagentje
- Retro-Arcade kast met ingebouwde computerspelletjes
- Go Kart, een klein radiografisch bestuurbaar autootje
- Robot arm
- Zandklok
- Parents alert (alarmsysteem dat je bijvoorbeeld in je slaapkamer kunt ophangen en dat opnames maakt als anderen in jouw afwezigheid je kamer binnenkomen...)
- Lego mindstorms programmeren
- Raspberry Pi projecten
- Arduino projecten

International School Haarlem (ISH) van start

De International School Haarlem (ISH) is dit schooljaar begonnen met 62 leerlingen in het PO. De 62 leerlingen komen uit alle hoeken van de wereld; 26 verschillende nationaliteiten telt de ISH nu. Het is een school voor kinderen van expats, mensen die tijdelijk in het buitenland wonen voor hun werk. Volgend schooljaar zal ook het VO starten. De ISH is een samenwerking tussen de gemeente Haarlem, Stichting Salomo (PO) en stichting IRIS (VO).

In de geheel gerenoveerde locatie ECL-Vaart (de voormalige Volks-universiteit aan de Leidsevaart in Haarlem) betreft de ISH de achterkant met een eigen entree aan de zijde van de Schreveliusstraat. Aan de voorkant krijgen de brugklasgroepen van het ECL les.

Lezersonderzoek
naar De IRIS

Klik **hier** voor de enquête

Een nieuw schooljaar, een nieuwe website

Drie van de zes IRIS scholen openen het nieuwe schooljaar met een gloednieuwe website. Elke IRIS school heeft zijn eigen identiteit en een uniek profiel. Dit komt goed tot uiting in de websites die qua vormgeving en inhoud uitstralen waar elke school voor staat.

THE FUTURE IS NOW

Samenwerking met vakgenoten op het gebied van onderwijsvernieuwing, nu en in de toekomst.

SPEEDDATES
ONDERWIJSMARKT
WORKSHOPS en PRESENTATIES

IRIS onderwijsdag

maandag 30 oktober 2017, KSH

